

UZASADNIENIE

W dniu 9 stycznia 2015 roku do Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim wpłynął pozew (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przeciwko A. K. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną. W pozwie tym powód domagał się uznania za bezskuteczną wobec siebie umowy darowizny nieruchomości zabudowanej położonej w miejscowości Ż., gmina R., oznaczonej numerami działek (...) o łącznym obszarze 1,97 ha zawartej pomiędzy dłużniczką M. K. a działającym w imieniu i na rzecz A. K. pełnomocnikiem W. K. (1) dnia 7 stycznia 2010 roku przed notariuszem W. K. (2) w Kancelarii Notarialnej w R. przy ul. (...), dla której to nieruchomości prowadzona jest przez Sąd Rejonowy w (...) IV Wydział Ksiąg Wieczystych księga wieczysta Kw Nr (...), w części w jakiej umowa dotyczy nieodpłatnego zbycia przez dłużniczkę M. K. na rzecz pozwanej prawa własności do w/w nieruchomości wraz z zawartym w tej umowie oświadczeniem o obciążeniu nieruchomości dożywotnią i nieodpłatną służebnością osobistą mieszkania na rzecz M. K. i W. K. (1) polegającą na prawie zamieszkiwania w całym domu mieszkalnym – w celu umożliwienia powodowi dochodzenia zaspokojenia z powołanego prawa wierzytelności wynikającej z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w R. z dnia 28 maja 2003 roku w sprawie sygn. akt I Nc 21/03 zaopatrzonego klauzulą wykonalności w dniu 7 sierpnia 2003 roku oraz postanowienia Sądu Rejonowego w R. z dnia 24 kwietnia 2008 roku w sprawie sygn. akt I Co 328/08 zmienionego postanowieniem Sądu Okręgowego w L.II Wydziału Cywilnego – Odwoławczego z dnia 4 czerwca 2008 roku w sprawie sygn. akt II Cz 512/08, a także kosztów postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w R. A. S. przeciwko dłużnikom M. K. i W. K. (1) w sprawie sygn. akt Km 729/03.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że dysponuje tytułem wykonawczym względem dłużników M. i W. małżonków K.. Wierzytelność objęta tytułem wykonawczym powstała na skutek umowy pożyczki nr (...) zawartej między dłużniczką M. K. a Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. (...) S. w G. z dnia 28 czerwca 2001 roku.

Na podstawie tytułu wykonawczego poprzedni właściciel wszczął egzekucję sądową prowadzoną przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w (...) A. S., które było kontynuowane również po przejściu wierzytelności na powódkę. Postanowieniem z dnia 14 września 2012 roku postępowanie egzekucyjne zostało umorzone w związku z bezskutecznością egzekucji.

Po umorzeniu postępowania egzekucyjnego dłużniczka M. K. poinformowała listownie powoda o fakcie przepisania całego swojego majątku na córkę – pozwaną A. K. i dołączyła umowę darowizny Rep. A nr 45/2010.

Dłużnicy nie posiadają żadnego innego majątku poza darowaną nieruchomością, zaś darowizna miała miejsce w trakcie trwania postępowania egzekucyjnego (k. 2 – 8v.).

Pozwana A. K. nie uznała żądania pozwu i wniosła o jego oddalenie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 czerwca 2001 roku Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytową im. (...) S. w G. zawarła z M. K. umowę pożyczki nr (...). Umowę tą poręczył W. K. (1) (k. 6 akt sprawy I Nc 21/03).

W dniu 28 maja 2003 roku Sąd Rejonowy w R. wydał w sprawie sygn. akt I Nc 21/03 nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym przeciwko M. K. i W. K. (1), w którym zasądził od nich solidarnie na rzecz Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. (...)S. w G. kwotę 12.462,58 zł z odsetkami wskazanymi w pozwie oraz kosztami postępowania (k. 16 akt sprawy I Nc 21/03).

W dniu 11 września 2003 roku do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w R. wpłynął wiosek Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. (...) S. w G. o wszczęcie egzekucji sądowej przeciwko dłużnikom M. K. i W. K. (1) (k. 1 akt egzekucyjnych Km 729/03).

W dniu 24 kwietnia 2008 roku Sąd Rejonowy w R. w sprawie sygn. akt I Co 328/08 nadał wyżej wymienionemu nakazowi zapłaty klauzule wykonalności na rzecz powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. jako następcy prawnemu Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. (...) S. w G. (k. 22 akt sprawy I Co 328/08). Postanowieniem z dnia 4 czerwca 2008 roku Sąd Okręgowy w L.II Wydział Cywilny – Odwoławczy zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w R. z dnia 24 kwietnia 2008 roku w przedmiocie kosztów postępowania (k. 31 akt sprawy I Co 328/08).

W dniu 7 stycznia 2010 roku M. K. aktem notarialnym sporządzonym przed notariuszem W. K. (2), Rep. A Nr(...) darowała pozwanej A. K. nieruchomości położone w Ż., gmina R. oznaczone jako działki nr (...) obszaru 1,97 ha, zaś pozwana obciążyła darowana nieruchomość dożywotnią i nieodpłatną służebnością osobistą mieszkania na rzecz M. K. i W. K. (1) polegającą na prawie zamieszkiwania w całym domu mieszkalnym (k. 34 – 37 kserokopia aktu notarialnego z dnia 7 stycznia 2010 roku, Rep. A Nr (...)).

W dniu 22 czerwca 2012 roku komornik sądowy poinformował strony postępowania egzekucyjnego, iż postępowanie egzekucyjne będzie umorzone. Komornik wskazał, iż dłużniczka M. K. nie posiada żadnych dochodów i zarejestrowała się w Powiatowym urzędzie pracy jako osoba bezrobotna (k. 168 akt egzekucyjnych Km 729/03 - wysłuchanie wierzyciela i dłużnika przed zawieszeniem lub umorzeniem postępowania z dnia 22 czerwca 2012r.).

Postanowieniem z dnia 14 września 2012 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w (...) A. S. umorzył postępowanie egzekucyjne wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji (k. 184 akt egzekucyjnych Km 729/03).

Powyższy stan faktyczny jest bezsporny i został ustalony na podstawie powołanych wyżej dokumentów, których autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne i zasługuje w całości na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 527 § 1 k.c., gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Przesłanką uznania czynności prawnej dłużnika za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli, jest skutek w postaci niewypłacalności dłużnika, albo taki stan, gdy dłużnik stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 2 art. 527 k.c.).

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego dłużniczka M. K. darowała przysługujące jej prawo własności nieruchomości, szczegółowo opisanej powyżej, swojej córce A. K.. Niewątpliwie zatem jest, iż pozbyła się tym samym części majątku na korzyść osoby trzeciej, swojej córki, która nie świadczyła nic w zamian otrzymanego pod tytułem darmym prawa własności. Spełniona została wobec tego jedna z przesłanek z art. 527 k.c., tj. korzyść majątkowa na rzecz osoby trzeciej.

Należy zatem ocenić w dalszym rzędzie, czy czynność prawna dłużniczki została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela.

Czy czynność prawna dłużnika krzywdzi wierzycieli, należy oceniać nie według chwili dokonania tej czynności, lecz według chwili jej zaskarżenia (wyr. SN z dn. 22.03.2001r.; V CKN 280/00, Lex Polonica).

Dłużniczka w ocenie Sądu jest niewypłacalna, gdyż prowadzone w stosunku do niej postępowanie egzekucyjne było bezskuteczne. Jedynym majątkiem dłużniczki były przedmiotowe nieruchomości, zaś obecnie jest ona zarejestrowana jako osoba bezrobotna.

Sam fakt dokonania przez dłużników określonej czynności prawnej nie narusza żadnych praw wierzyciela, jeżeli może on zaspokoić swą wierzytelność z innego majątku dłużników. Dopiero w przeciwnym wypadku służy mu ochrona przewidziana w art. 527 kc. Rzeczą wierzyciela, który chce z tej ochrony skorzystać, jest wykazanie, że przysługuje mu względem dłużnika wierzytelność oraz że nie może być ona zaspokojona z majątku dłużnika na skutek działanej przez niego czynności prawnej, w wyniku której stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w stopniu wyższym niż był przed dokonaniem tej czynności (wyr SA w L. z dn. 20.11.1996r.; I ACr 306/96; Apel.-Lub. 1997/2/9). O fakcie niewypłacalności dłużniczki świadczy to, iż wierzyciel nie otrzymał zasądzonego nakazem zapłaty świadczenia.

Dłużniczka M. K. dokonała czynności prawnej pod tytułem darmym. Tym samym miała świadomość działania z pokrzywdzeniem wierzyciela, gdyż dokonała tej czynności po wydaniu przeciwko niej wyżej opisanego nakazu zapłaty i w trakcie trwania postępowania egzekucyjnego.

Kolejną przesłanką konieczną do uznania, iż czynność prawna została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, jest wiedza osoby trzeciej o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W niniejszej sprawie czynność prawna w postaci umowy darowizny została dokonana na rzecz, córki dłużniczki, A. K.. Taką sytuację obejmuje przepis art. 527§3 k.c., który to przepis ustanawia domniemanie, działające na korzyść wierzyciela występującego ze skargą pauliańską. W wypadku, gdy wykaże on, że czynność prawna dokonana przez dłużnika przyniosła korzyść majątkową osobie pozostającej w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała o świadomym pokrzywdzeniu wierzyciela przez dłużnika (wyr. SA w Poznaniu z dn. 20.09.1995r.; I ACr 235/95; OSA 1996/1/5) Natomiast samo określenie, czy stosunek łączący daną osobę z dłużnikiem może być uznany za bliski, jest z natury rzeczy ocenne i wymaga indywidualizacji w ramach okoliczności faktycznych każdej sprawy. Nie ma bowiem katalogu osób pozostających w bliskim stosunku z dłużnikiem. Niewątpliwie okolicznościami przemawiającymi za przypisaniem danej osobie stosunku bliskości są powiązania rodzinne, w niniejszej sprawie pokrewieństwo.

Jak wspomniano domniemanie powyższe działa na korzyść wierzyciela, a zatem to osoba trzecia powinna je obalić i dowodzić, że było inaczej (art. 6 k.c.), czego w niniejszej sprawie nie dokonała, zaś wyraźnie przyznała w swoich wyjaśnieniach, że wiedziała o istnieniu zadłużenia rodziców. Należy dodatkowo jeszcze zauważyć, co przytoczył Sąd Najwyższy w swoim wyroku z dnia 17.09.2003r. (II CK 10/02; LEX nr 82277), a z czym zgadza się Sąd orzekający w niniejszej sprawie, iż bezskutecznością może być objęta jedynie czynność prawna dłużnika maksymalnie do rozmiarów konkretnej wierzytelności przysługującej wierzycielowi, w związku z tym sentencja wyroku wydanego na podstawie art. 527 § 1 k.c. zawsze musi określać wierzytelność, której ochronie ma on służyć; ten składnik orzeczenia jest nieodzowny dla zapewnienia prawidłowej wykonalności wyroku.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał za bezskuteczną wobec powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. czynność prawną w postaci umowy darowizny zawartą pomiędzy M. K. a A. K. w dniu 7 stycznia 2010 roku w formie aktu notarialnego Rep. A Nr (...) dotyczącą nieruchomości położonej we wsi Ż., gmina R., oznaczonej jako działki nr (...) obszaru 1,97 ha, dla której w Sąd Rejonowy w (...) prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...) oraz obciążenie wyżej opisanej nieruchomości dożywotnią i nieodpłatną służebnością osobistą mieszkania na rzecz M. K. i W. K. (1) polegającą na prawie zamieszkiwania w całym domu mieszkalnym przy czym uznanie czynności prawnej za bezskuteczne ma służyć zaspokojeniu wierzytelności przysługujących powodowi (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S. względem M. K. określonych nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Rejonowy w (...) z dnia 28 maja 2003 roku w sprawie sygn. akt I Nc 21/03 zaopatrzoną klauzulą wykonalności w dniu 7 sierpnia 2003 roku oraz postanowieniem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 24 kwietnia 2008 roku w sprawie sygn. akt I Co 328/08 zmienionym postanowieniem Sądu Okręgowego w L.II Wydziału Cywilnego – Odwoławczego z dnia 4 czerwca 2008

roku w sprawie sygn. akt II Cz 512/08, a także kosztów postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w (...) A. S. przeciwko dłużnikom M. K. i W. K. (1) w sprawie sygn. akt Km 729/03.

Ponieważ pozwana przegrała proces Sąd na podstawie przepisów art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc zasądził pozwanej A. K. na rzecz powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 4.384 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Na kwotę tą składa się opłata sądowa od pozwu w wysokości 1.770 zł, opłata skarbowa od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł koszty zastępstwa procesowego w wysokości 2.400 zł, ustalone na podstawie § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 490), a także koszty wykonania postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia w wysokości 197 zł. Zgodnie z przepisem art. 745 § 1 kpc „o kosztach postępowania zabezpieczającego sąd rozstrzyga w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, a o kosztach postępowania zabezpieczającego później powstałych rozstrzyga na wniosek strony sąd, który udzielił zabezpieczenia”. W niniejszej sprawie na koszty postępowania zabezpieczającego składają się koszty wykonania zabezpieczenia przez dokonanie odpowiedniego wpisu w księdze wieczystej, te koszty to: opłata o złożonego wniosku wieczystoksięgowego w wysokości 60 zł, opłata skarbowa od pełnomocnictwa złożonego w postępowaniu wieczystoksięgowym oraz koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu wieczystoksięgowym w wysokości 120 zł ustalone na podstawie § 7 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 490)

Z powyższych względów i na podstawie powołanych powyżej przepisów Sąd orzekł jak w sentencji